

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

НН інститут Педагогіки і психології

Кафедра Психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового Інституту
педагогіки і психології

проф. С.М. Кондратюк
(підпис) (ініціали та прізвище)

« 28 » серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЧНА ПРОСВІТА

галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

спеціальності **053 "Психологія"**

освітня програма **Практична психологія першого (бакалаврського) рівня**

вищої освіти

Мова навчання: **українська**

Погоджено науково-методичною комісією НН
Інституту педагогіки і психології Сумського
державного педагогічного університету імені
А. С.Макаренка

« 28 » серпня 2020 р.

Голова: к. психол. н., доц. Тарасова Т.Б.
(ступінь, вч. звання)

Суми - 2020

Розробники:

Тарасова Тетяна Борисівна к. психол. н, доцент, доцент кафедри психології

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри психології
Протокол № 1 від «27» серпня 2020р.

Завідувач кафедри

Кузікова С.Б. д. психол. н, професор
ПІБ, науковий ступінь, вчене звання

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
1-й		3-й	
Семестр			
2-й		2-й	
Лекції			
16 год.		6 год.	
Практичні, семінарські			
24 год.		4 год.	
Лабораторні			
год.		год.	
Самостійна робота			
48 год.		78 год.	
Консультації:			
2 год.	2 год.		
Загальна кількість годин - 90	Вид контролю: залік		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета: на основі оволодіння студентами знаннями про зміст, принципи, напрями та особливості психологічної просвіти й, зокрема, викладання психології, формувати відповідні початкові методичні вміння і навички, переконувати в необхідності широкої психологічної просвіти та виховувати стійку потребу власної участі в ній.

Завдання

- формувати чітке розуміння сутності, завдань та напрямів психологічної просвіти дітей різного віку та різних груп дорослих;
- виховувати стійку переконаність у необхідності проведення широкомасштабної психологічної просвіти;
- сприяти активному засвоєнню та творчому застосуванню сучасних особистісно-орієнтованих активних методів психологічної просвіти;
- формувати почуття власної відповідальності за рівень психологічної просвіти учасників навчально-виховного процесу в освітньому закладі;
- сприяти розвитку професійно значущих особистісних якостей та стимулювати самовиховання;
розвивати педагогічні здібності.

Вивчення навчальної дисципліни "Психологічна просвіта" створює значний внесок у набування студентами загальних компетенцій:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності.

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

та забезпечує відповідну складову спеціальних (фахових) компетенцій:

Спеціальні компетентності.

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою вивчення навчальної дисципліни "Психологічна просвіта" є вивчення навчальних дисциплін "Загальна психологія", "Вікова психологія", "Педагогічна психологія", "Соціальна психологія з практикумом".

3. Результати навчання за дисципліною

Програмні результати навчання визначені ОПП

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує наступні результати навчання:

РН1 Знає психологічну сутність навчально-виховного процесу, найбільш важливих сучасних педагогічних технологій та їх використання у просвітницькій роботі;

РН2 Вміє визначати психологічну сутність шляхів та засобів підвищення розвиваючого ефекту просвітницької роботи, визначати та оцінювати критерії ефективності просвітницької роботи;

РН3 Знає та вміє аналізувати основні наукові та методичні джерела з психологічних основ організації просвітницької роботи в галузі психології;

РН4 Вміє застосовувати у просвітницькій роботі прийоми та засоби ІКТ

РН5 Знає задачі та особливості проведення психологічних досліджень в руслі просвітницької роботи;

РН6 Знає зміст, принципи, форми та особливості психологічної просвіти різних груп замовників та окремих клієнтів як напряду професійної діяльності психолога;

РН7 Знає сутність та вміє застосовувати активні, проблемні, особистісно-орієнтовані методи організації психологічної просвіти;

РН8 Вміє розробляти, виготовляти і методично правильно застосовувати технічні засоби, наочність при проведенні різноманітних занять з психологічної просвіти;

РН9 Вміє стимулювати саморозвиток та самовдосконалення учасників просвітницьких заходів;

РН10 Вміє визначати стиль професійного спілкування та надавати адекватну психологічну допомогу в просвітницькій роботі;

РН11 Вміє проявляти повагу до думки інших та застосовувати людиноцентровані прийоми продуктивної критики;

PH12 Вміє аналізувати та об'єктивно оцінювати власний професійний досвід у просвітницькій роботі, зокрема самостійно і систематично удосконалювати професійну майстерність, підвищувати власний творчий потенціал, оволодівати новими психологічними технологіями

PH13 Знає положення кодексу професійної етики психолога та вміє адекватно обирати засоби професійного спілкування з різними групами замовників та окремих клієнтів

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	"Відмінно" – навчальна діяльність високої якості та відповідає всім вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно повністю, без пробілів, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані на високому рівні, всі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їх виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
82-89	"Дуже добре" – навчальна діяльність високої якості та відповідає всім основним вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно повністю, без пробілів, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
74-81	"Добре" – навчальна діяльність якісна та відповідає більшості вимог, теоретичний зміст курсу освоєно повністю, без суттєвих пробілів, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, всі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
64-73	"Задовільно" – навчальна діяльність якісна та відповідає основним вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно частково, але пробіли не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі види завдань виконані з помилками

60-63	"Посередньо" – навчальна діяльність слабка та не відповідає більшості вимог, теоретичний зміст курсу освоєно частково, наявні деякі пробіли, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато навчальних завдань, що передбачені програмою навчання, не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального
35-59	"Незадовільно" (з можливістю перездачі) – навчальна діяльність низької якості та не відповідає основним вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно частково, наявні суттєві пробіли, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконано, або якість їх виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості оволодіння навчальною дисципліною.
1-34	"Незадовільно" (без можливості перездачі) – навчальна діяльність низької якості та не відповідає вимогам, теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до будь-якого значимого підвищення якості оволодіння навчальною дисципліною

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

РОЗДІЛ 1		РОЗДІЛ 2			РОЗДІЛ 3					Разом	Сума	
Т. 1.1	Т. 1.2	Т. 2.1	Т. 2.2	Т. 2.3	Т. 3.1	Т. 3.2	Т. 3.3	Т. 3.4	Т. 3.5			
Поточний контроль												
4	4	5	5	5	5	5	5	5	4	47	100	
Контроль самостійної роботи												
5	5	5	6	5	5	6	6	5	5	53		

5. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний та підсумковий контроль проводяться відповідно до вимог Положення "Про порядок оцінювання знань студентів у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) організації освітнього процесу", затвердженого вченою Радою СумДПУ ім. А.С.Макаренка (протокол №7 від 23.02.2015). Для поточного контролю використовуються форми: опитування та виступи на практичних заняттях, активна участь в обговоренні теоретичних питань, в проведенні психодіагностичних методик, обробленні та аналізі їхніх результатів, в виконанні, обговоренні та оцінюванні практичних завдань, тестування за розділами, індивідуальне навчально-дослідне завдання у вигляді письмові роботи. Результати самостійної роботи контролюються з використанням технології дистанційного навчання. Підсумковий контроль – залік.

Відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка», ухваленого рішенням вченої ради університету (протокол №10 від 27 квітня 2020 року), затвердженого наказом №178 від 27 квітня 2020 року при оцінюванні результатів навчання з дисципліни «Психологічна просвіта» можливо перезарахування балів за результатами неформальної та/або інформальної фахової активності студентів (сертифікована участь в конференціях, тренінгах, написання статей, участь в конкурсах студентських робіт, олімпіадах, тощо) що за тематикою, обсягом і змістом відповідають навчальній дисципліні.

6. Програма навчальної дисципліни

Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Актуальність, мета та завдання психологічної просвіти

Тема 1.1 Психологічне здоров'я та психологічна культура особистості

Сучасні суспільні процеси та людина в них. Глобальні проблеми, що мають особистісне, психологічне підґрунтя.

Роль психології в сучасному світі. Теоретична і практична психологія. Галузі сучасної психології. Вплив психології на розвиток людини як особистості, суб'єкта навчання та професійної діяльності.

Значення психологічної складової в освітньому просторі сучасного суспільства. Залежність продуктивності навчально-виховного процесу в освітньому закладі від психологічних чинників.

Сутність і види психологічної культури особистості. Формування психологічної культури особистості в процесі соціалізації. Сутність, компоненти та рівні психологічної культури особистості.

Формування психологічної культури особистості як завдання практичного психолога. Самоосвітня діяльність практичного психолога.

Тема 1.2 Завдання, напрямки та форми психологічної просвіти

Психологічна просвіта як умова формування психологічної культури людини. Завдання, напрями, зміст психологічної просвіти.

Залежність мети, змісту та методики психологічної просвіти від вікових та індивідуальних особливостей тих, з ким вона проводиться. Необхідність використання в процесі психологічної просвіти різних видів діяльності, провідної діяльності в першу чергу.

Напрями та форми психологічної просвіти. Органічний взаємозв'язок, взаємодоповнення та взаєморозвиток напрямів психологічної просвіти. Форми психологічної просвіти. Обов'язкова та додаткова психологічна просвіта залежно від віку та спеціалізації навчання.

Міжпредметні зв'язки в психологічній просвіті. Роль та значення предметів біологічного циклу в психологічній просвіті. Внесок вивчення рідної та світової літератури в психологічну освіту. Вплив суспільно-історичних навчальних предметів на формування психологічної культури особистості.

Психологічна просвіта як напрям роботи психолога. Викладання психології як основна форма психологічної просвіти в освітніх закладах. Основні та додаткові психологічні навчальні дисципліни.

Психологічна просвіта в процесі психодіагностичної, психопрофілактичної, психокорекційної та психоконсультаційної роботи практичного психолога.

Самоосвітня діяльність психолога.

Розділ 2. Методика навчання психології як теоретична та практична основа психологічної просвіти

Тема 2.1 Загальні основи методики навчання психології

Психологія як наука та навчальний предмет, проблема їх співвідношення.

Методика навчання психології як галузь психолого-педагогічних знань. Основні проблеми сучасної методики навчання психології та її міжпредметні зв'язки.

Роль та значення принципів навчання навчальному предмету. Рівнева ієрархія принципів навчання психології: методологічні, загально педагогічні, дидактичні, методичні. Основні принципи навчання психології.

Основні категорії дидактики в понятійному полі методики навчання психології у вищій школі.

Навчальна дисципліна як відображення певної галузі наукового знання. Фактори, які впливають на розробку компонентів навчальної дисципліни. Організація змісту курсу психології.

Тема 2.2 Методи навчання психології та психологічної просвіти

Навчання як чинник соціалізації особистості. Психологічна сутність процесу навчання. Підвищення розвивального ефекту навчання (Л.С. Виготський). Необхідність вибору оптимальних організаційних форм та методів навчання.

Поняття методу навчання. Загальні підходи до класифікації методів. Традиційні та інноваційні методи.

Словесні методи. Види словесних методів: усні та письмові. Вимоги до змісту та форми монологічного методу. Вимоги до змісту та форми діалогічного методу. Письмові методи в навчанні психології. Прийоми роботи з навчальним текстом. Самостійне створення тими, хто навчається, текстів.

Наочні методи. Психолого-педагогічна роль та значення наочності в навчанні психології. Види наочності. Особливості використання зображувальної наочності. Навчальний та розвивальний потенціал використання символічної знакової наочності у навчанні психології. Текстова наочність (записи на дошці, таблиці) та її використання. Словесна наочність та особливості її використання. Можливості використання предметної наочності в навчанні психології.

Практичні методи. Важливість та цілі практичного компоненту навчання психології. Класифікація практичних методів. Тренувальні практичні методи. Група дослідницьких практичних методів. Демонстраційний експеримент та його особлива роль в процесі навчання психології. Психофізіологічний лабораторний експеримент в процесі навчання психології. Розв'язання психологічних задач та їх навчально-виховний потенціал. Стандартизовані і популярні психодіагностичні методики: можливості та обмеження використання в процесі навчання психології. Проективні методики. Необхідність жорсткого дотримання вимог кодексу професійної етики практичного психолога при використанні практичних методів у процесі навчання психології.

Проблемні методи. Психологічна сутність проблемної побудови навчально-виховного процесу. Типологія навчальних проблемних ситуацій. Шляхи створення та етапи вирішення проблемних ситуацій у навчально-виховному процесі з психології.

Інтерактивні методи. Психолого-педагогічна сутність інтерактивних методів навчання. Види інтерактивних методів. Ігрові методи. Види навчальних ігор та вимоги до підготовки та проведення ігрових методів у

процесі навчання психології. Елементи тренінгів як органічний компонент інтерактивних методів у навчально-виховному процесі з психології. Вимоги до введення інтерактивних методів у процес навчання психології.

Інформаційно-комунікативні (ІКТ) методи. Сутність та психолого-педагогічна ефективність використання інформаційних технологій у навчально-виховному процесі з психології. Можливості та обмеження використання комп'ютерних технологій у процесі навчання психології. Реалізація ідей програмованого навчання в умовах сучасної комп'ютеризації освіти. Елементи програмованого навчання в навчально-виховному процесі з психології.

Дистанційне навчання як один із сучасних, актуальних і перспективних напрямків реалізації ідей ІКТ в освіті. Психолого-педагогічні переваги та недоліки дистанційного навчання.

Взаємозв'язок та взаємне доповнення всіх методів організації навчання психології та необхідність їх комплексного використання.

Тема 2.3 Аудиторні та позааудиторні форми навчальної психологічної просвіти

Виокремлення основних організаційних форм навчальних занять, в залежності від особливостей викладацької і навчальної діяльності та їх взаємодії у процесі навчання.

Лекція. Функції лекційного заняття Недоліки лекційних занять. Лекції у сучасному інформатизованому освітньому просторі. Види лекцій. Специфіка сучасної лекції з психології. Організація взаємодії викладача з аудиторією на лекційному занятті.

Семінарське заняття. Психолого-педагогічні можливості та переваги семінарського. Функції та види семінарів. Підготовка педагога та студентів до семінару.

Практичне та лабораторне заняття. Основна мета практичних і лабораторних занять – розвиток дослідницького підходу до психічних явищ. Функції практичних і лабораторних занять. Дидактичні засоби організації практичних і лабораторних занять. Фронтальна, групова та індивідуальна форма проведення практичних і лабораторних занять. Правила проведення практичних і лабораторних занять.

Науково-дослідна робота з психології. Написання рефератів. Основні вимоги до реферування літератури. Написання курсових та кваліфікаційних робіт з психології та вимоги до них.

Психологічний компонент навчальних та виробничих практик, як фактор формування початкових професійних умінь спеціалістів сфери "людина-людина". Психологічні практики для студентів психологічних спеціальностей Вимоги до проходження психологічної практики. Психологічна складова педагогічних практик.

Самостійна робота з психології. Функції та види самостійної роботи учнів і студентів над психологічними дисциплінами. Оформлення результатів самостійної роботи з психології.

Консультації як обов'язковий вид поза-аудиторних занять зі студентами з психології. Значення і функції консультацій у навчально-виховному процесі в сучасній вищій школі. Зростання значення консультацій в умовах збільшення кількості навчального матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення студентами. Види консультацій. Умови ефективного проведення консультацій. Проблема формування позитивного і ділового ставлення студентів до консультацій. Роль навчальної мотивації студентів в підвищенні значущості консультацій. Педагогічна майстерність викладача як запорука ефективності консультацій.

Тема 2.4 Додаткові форми психологічної просвіти

Додаткові форми навчально-виховної роботи з психології. Мета додаткових форм навчально-виховної роботи з психології. Види додаткових форм навчально-виховної роботи з психології.

Індивідуальна додаткова робота з психології. Вимоги до проведення індивідуальної додаткової навчально-виховної роботи з психології.

Групові форми додаткової навчально-виховної роботи з психології. Психологічні гуртки та творчі проблемні групи. Психологічна тематика в роботі студентських наукових товариств і молодіжних секцій психологічного товариства. Участь учнів та студентів в молодіжних та інших наукових конференціях з психології. Вимоги до проведення групових додаткових форм навчально-виховної роботи з психології.

Масова додаткова навчально-виховна робота з психології. Лекції та бесіди. Психологічні вечори, вечори-диспути. Наукові конференції з психології. Конкурси, вікторини, вечори-турніри, КВК, "Що? Де? Коли?", олімпіади з психології. Екскурсії в музеї, на підприємства, на природу з психологічною складовою. Тиждень психології як інтегративний за змістом та формами широкомасштабний позанавчальний захід із психологічною тематикою.

Розділ 3. Психологічна просвіта в системі діяльності психолога

Тема 3.1 Психологічна просвіта вихованців дошкільних закладів та молодших школярів

Мета, зміст та методика психологічної просвіти в різних вікових періодах. Використання можливостей провідної діяльності у вирішенні завдань психологічної просвіти.

Психологічна просвіта в дошкільному періоді. Сюжетно-рольова гра у психологічній просвіті дошкільника. Роль літератури, творів кіно та мультиплікації в психологічній освіті дошкільника. Аналіз "психологічної" складової державних стандартів дошкільної просвіти. Психологічна просвіта у зв'язку з проблемами підготовки дітей до школи.

Психологічна просвіта молодших школярів. Нова соціальна ситуація розвитку та нові завдання психологічної просвіти в молодшому шкільному віці. Резерви навчальної діяльності та центральних новоутворень особистості в вирішенні задач психологічної просвіти. Адаптація до навчання в школі та

роль у ній психологічної просвіти. Аналіз "психологічної" складової державних стандартів початкової ланки навчання та їх реалізації в інтегративних предметах. Психологічна просвіта молодших школярів у межах загальної системи виховної роботи.

Тема 3.2 Психологічна просвіта учнів підліткового віку, старшокласників та студентів

Психологічна просвіта підлітків. Проблеми, що виникають в сфері психологічної просвіти у зв'язку зі специфікою підліткового віку. Психологічна просвіта підлітків у межах загальної системи виховної роботи. "Психологічна" складова стандартних навчальних предметів базової ланки загальноосвітньої школи. Спеціальні форми психологічної просвіти підлітків у позакласній виховній роботі.

Психологічна просвіта юнацтва. Нова соціальна ситуація розвитку та нові завдання психологічної просвіти в юнацькому віці. Проблема життєвого самовизначення юнацтва та роль психологічної просвіти в її вирішенні. Органічна єдність професійної орієнтації та психологічної просвіти юнацтва в переході до навчально-професійної діяльності. "Психологічна" складова стандартних навчальних предметів старших класів загальноосвітньої школи. Додаткові предмети, факультативи, гуртки, дискусійні клуби з психологічним змістом для старшокласників.

Проблема викладання психології в загальноосвітній школі. Стисла історія викладання психології у вітчизняній середній школі. Навчальна дисципліна "Психологія" в профільних гуманітарних класах. Необхідність введення в інваріантну частину навчального плану загальноосвітньої школи навчального предмета з психологічним змістом.

Психологічна просвіта у вищій школі. Викладання психології в різних циклах навчального плану: мета, зміст, методичні особливості. Специфічні проблеми студентського періоду життя людини. Проблеми адаптації студентства до навчання у ВНЗ та внесок психологічної просвіти в їх вирішення. Роль психологічної просвіти в особистісній сфері життя студентства. Форми та засоби психологічної просвіти студентства.

Тема 3.3 Психологічна просвіта батьків вихованців, учнів та студентів освітніх закладів

Загальна характеристика педагогічного потенціалу сучасних сімей. Психологічна культура як вирішальний чинник педагогічного потенціалу сім'ї. Типи сімей за показником педагогічного потенціалу.

Стан психологічної культури батьків та напрями її підвищення. Стили сімейного виховання дітей та їх залежність від рівня психологічної культури батьків. Основні педагогічні помилки батьків дітей різного віку. Специфіка психологічної просвіти батьків дітей різного віку.

Мета, зміст та особливості методики психологічної просвіти батьків. Практична педагогічна спрямованість – основна риса психологічної просвіти батьків. Основні форми та методи психологічної просвіти батьків: тематичні

семінари та консультації, проблемні лекторії, круглі столи, вечори запитань та відповідей тощо. Провідна роль активних методів у психологічній просвіті батьків. Комплексні заходи з психологічної просвіти дітей і підлітків та їх батьків.

"Стихійна" та цілеспрямована участь батьків у психологічній просвіті дітей, підлітків та юнацтва.

Тема 3.4 Психологічна просвіта педагогів освітніх закладів

Загальна характеристика педагогічної діяльності та професіограма професійного педагога. Особистісні якості та психолого-педагогічна підготовка – основні компоненти психологічної культури професійного педагога.

Лінії психологічної просвіти педагогів залежно від її параметрів. Напрями та завдання підвищення психологічної культури педагогів освітніх закладів.

Психолого-педагогічні особливості навчання дорослих як основа для побудови системи психологічної просвіти педагогів навчальних закладів.

Тренінги, семінар-тренінг, діяльність методичних об'єднань і творчих груп, консультації, "Школа педагога-початківця", проблемні семінари та інші організаційні форми психологічної просвіти педагогів. Інтерактивні, тренінгові та проблемно-пошукові технології як провідні в психологічній просвіті педагогів освітніх закладів.

Участь педагогів у деяких формах професійної діяльності практичних психологів. Інтегративні заходи, зорієнтовані на сумісну психологічну просвіту різних категорій слухачів: педагогів, батьків, учнів (студентів).

Тема 3.5 Психологічна просвіта психологів

Психологічна культура професійного психолога: стан та проблеми. "Особистісна" та "професійна" складова психологічної культури психологів. Проблема типології особистості професійного психолога. Напрями та мета підвищення психологічної культури практичних психологів навчальних закладів.

Зовнішньо організовані форми психологічної просвіти психологів. Курси підвищення кваліфікації психологів. Тематичні семінари. Відвідування психологічних сайтів та активна участь в їх форумах. Тренінгові заняття. Участь у професійних конкурсах психологів. Науково-дослідна робота.

Напрями, форми та засоби самоосвітньої діяльності психологів. Складання власної картотеки сучасних психологічних технологій і методик роботи психолога. Складання тематичної бібліографії та бібліотечок на електронних і паперових носіях. Створення фонду аудіо–, відео– та мультимедійних матеріалів.

Проблема професійної деформації особистості психолога. "Психолог, допоможи самому собі": психологічна допомога практичним психологам.

Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Конс.	Самост.р
Розділ 1. Актуальність, мета та завдання психологічної просвіти										
Тема 1.1 Психологічне здоров'я та психологічна культура особистості	6	1	1	–	4	7,5	0,5	–	–	7
Тема 1.2 Завдання, напрямки та форми психологічної просвіти	6	1	1	–	4	7,5	0,5	–	–	7
Розділ 2 Методика навчання психології як теоретична та практична основа психологічної просвіти										
Тема 2.1 Загальні основи методики навчання психології	7	1	2	–	4	8	1	–	–	7
Тема 2.2 Методи навчання психології та психологічної просвіти.	16	3	6	1	6	13	2	2	2	7
Тема 2.3 Аудиторні та позааудиторні форми навчальної психологічної просвіти	12	2	4	–	6	8	–	–	–	8

Тема 2.4 Додаткові форми психологічної просвіти	8	2	2	–	4	7	–	–	–	7
Розділ 3. Психологічна просвіта в системі діяльності психолога										
Тема 3.1 Психологічна просвіта вихованців дошкільних закладів та молодших школярів	7	1	2	–	4	7,5	0,5	–	–	7
Тема 3.2 Психологічна просвіта учнів підліткового віку, старшокласни ків та студентів	9	2	2	1	4	8,5	0,5	1	–	7
Тема 3.3 Психологічна просвіта батьків вихованців, учнів та студентів освітніх закладів	7	1	2	–	4	8,5	0,5	1	–	7
Тема 3.4 Психологічна просвіта педагогів освітніх закладів	6	1	1	–	4	7,5	0,5	–	–	7
Тема 3.5 Психологічна просвіта психологів	6	1	1	–	4	7	–	–	–	7
Усього годин	90	16	24	2	48	90	6	4	2	78

5. Теми лекційних занять

Назви розділів і тем	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
Розділ 1. Актуальність, мета та завдання психологічної просвіти		
Тема 1. 1 Психологічне здоров'я та психологічна культура особистості	1	0,5
Тема 1.2 Завдання, напрямки та форми психологічної просвіти	1	0,5
Розділ 2 Методика навчання психології як теоретична та практична основа психологічної просвіти		
Тема 2.1 Загальні основи методики навчання психології	1	1
Тема 2.2 Методи навчання психології та психологічної просвіти.	3	2
Тема 2.3 Аудиторні та позааудиторні форми навчальної психологічної просвіти	2	–
Тема 2.4 Додаткові форми психологічної просвіти	2	
Розділ 3. Психологічна просвіта в системі діяльності психолога		
Тема 3.1 Психологічна просвіта вихованців дошкільних закладів та молодших школярів	1	0,5
Тема 3.2 Психологічна просвіта учнів підліткового віку, старшокласників та студентів	2	0,5
Тема 3.3 Психологічна просвіта батьків вихованців, учнів та студентів освітніх закладів	1	0,5
Тема 3.4 Психологічна просвіта педагогів освітніх закладів	1	0,5
Тема 3.5 Психологічна просвіта психологів	1	–
Усього годин	16	6

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. 1 Психологічне здоров'я та психологічна культура особистості. Тема 1.2 Завдання, напрямки та форми психологічної просвіти	2	–
2	Тема 2.1 Загальні основи методики навчання психології	2	–
3, 4, 5	Тема 2.2 Методи навчання психології та психологічної просвіти.	6	2

6, 7	Тема 2.3 Аудиторні та позааудиторні форми навчальної психологічної просвіти	4	–
8	Тема 2.3 Додаткові форми психологічної просвіти	2	–
9	Тема 3.1 Психологічна просвіта вихованців дошкільних закладів та молодших школярів	2	–
10	Тема 3.2 Психологічна просвіта учнів підліткового віку, старшокласників та студентів	2	1
11	Тема 3.3 Психологічна просвіта батьків вихованців, учнів та студентів освітніх закладів	2	1
12	Тема 3.4 Психологічна просвіта педагогів освітніх закладів. Тема 3.5 Психологічна просвіта психологів	2	–
Усього годин		24	4

7. Самостійна робота

Назва розділу та теми	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
Розділ 1. Актуальність, мета та завдання психологічної просвіти		
Тема 1. 1 Психологічне здоров'я та психологічна культура особистості	4	7
Тема 1.2 Завдання, напрямки та форми психологічної просвіти	4	7
Розділ 2. Методика навчання психології як теоретична та практична основа психологічної просвіти		
Тема 2.1 Загальні основи методики навчання психології	4	7
Тема 2.2 Методи навчання психології та психологічної просвіти.	6	7
Тема 2.3 Аудиторні та позааудиторні форми навчальної психологічної просвіти	6	8
Тема 2.4 Додаткові форми психологічної просвіти	4	7
Розділ 3. Психологічна просвіта в системі діяльності психологічної служби навчального закладу		
Тема 3.1 Психологічна просвіта вихованців дошкільних закладів та молодших школярів	4	7
Тема 3.2 Психологічна просвіта учнів підліткового віку, старшокласників та студентів	4	7
Тема 3.3 Психологічна просвіта батьків вихованців, учнів та студентів освітніх закладів	4	7
Тема 3.4 Психологічна просвіта педагогів освітніх закладів	4	7
Тема 3.5 Психологічна просвіта психологів	4	7
Усього годин	48	78

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Власова О.І. Методика викладання психології. Підручник. / О.І. Власова – К.: Геопринт, 2011-340с.
2. Давидюк Н. М. Методика викладання психології / Н. М. Давидюк. – Чернівці : Технодрук, 2006. – 236 с.
3. Двіжона О. В. Методика викладання психології / О. В. Двіжона, І. С. Руснак. – Чернівці : Рута, 2006. – 232 с.
4. Методика викладання психології у вищій школі : навчальний посібник / Ю. Ю. Бойко-Бузиль, С. Л. Горбенко та ін. – К. : Атіка, 2012. – 272 с.
5. Тарасова Т.Б. Психологічна просвіта : навчальний посібник / Т.Б.Тарасова. – Суми : Університетська книга, 2013. – 462 с.
6. Тарасова Т. Б. Методика навчання психології у вищій школі : навчальний посібник. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. – 361 с.

Додаткові:

7. Анн Л. Ф. Психологический тренинг с подростками / Л. Ф. Анн – СПб. : Питер, 2007. – 271 с.
8. Арістова М. Тиждень психології – тиждень любові / М. Арістова // Психолог. Шкільний світ : Всеукраїнська газета. – 2009. – № 37. – С. 27–28.
9. Баранова Н. П. Тренінги для вчителів з педагогічної майстерності / Н. П. Баранова. – Х. : Вид група "Основа", 2010. – 159 с.
10. Бєлий В. Основи психологічної культури як можливий шкільний предмет / В. Бєлий // Завуч (Шкільний світ). – 2006. – № 25. – С. 36–37.
11. Бєляєва О. Поговоримо про викладання психології в школі / О. Бєляєва // Психолог (Шкільний світ). – 2009. – № 36. – С. 12–13.
12. Бжєленко О. Інтерактивне навчання на уроках психології / О. Бжєленко // Психолог. – 2006. – № 8. – С. 9–11.
13. Битянова М. Р. Практикум по психологическим играм с детьми и подростками / М. Р. Битянова. - [2 изд.]. – СПб. : ПИТЕР, 2011. – 304 с.
14. Вачков И. В. Введение в профессию психолог / И. В. Вачков, И. Б. Гриншпун, Н. С. Пряжников ; под ред. И. Б. Гриншпуна. – М. : Изд-во МПСИ, 2007. – 464 с.
15. Вачков И. В. Метафорический тренинг. / И. В. Вачков. – 2-е изд. – М. : "Ось-89", 2006. – 144 с.
16. Вачков И. В. Методика преподавания психологи : учебное пособие / И. В. Вачков. – М. : Ось-89, 2008. – 208 с.
17. Вачков И. В. Приключения во Внутреннем Мире. Психология для старшеклассников / И. В. Вачков. – СПб. : Питер, 2008. – 128 с.
18. Вачков И. В. Психологические сказки о лидерстве для младших школьников / И. В. Вачков. – М. : Изд-во "Чистые пруды", 2009. – 32 с.
19. Вачков И. В. Психология для малышей или Сказка о самой "душевной" науке / И. В. Вачков. – М. : Педагогика-Пресс, 1996. – 216 с.

20. Вербовська О. "Основи психології" – шлях до розвитку особистості старшокласника / О. Вербовська // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2009. – № 4. – С. 60–61.
21. Войцихова А. І. Виховуємо лідерів: Програма спецкурсу "Розвиток комунікативних та організаторських здібностей" для 10 кл. / А. І. Войцихова // Психологічна газета. – 2006. – № 14. – С. 3–31.
22. Ганжала І. Основи спілкування: програма курсу для учнів 9–11 класів / І. Ганжала // Психолог (Шкільний світ). – 2009. – № 25/27. – С. 28–41.
23. Главник О. П. Як допомогти дітям і молоді у збереженні психічного здоров'я. / О. П. Главник – К. : Укр. ін-т соц. досліджень 2005. – 116 с.
24. Гокіна Л. Юний психолог: програма гуртка для позакласних установ і загальноосвітніх шкіл / Л. Гокіна // Психолог (Шкільний світ). – 2007. – № 25/27. – С. 52–62.
25. Додь Н. Авторська програма "Вивчаємо психологію" для учнів 5-6-х класів / Н. Додь // Рідна школа : Щомісячний науково-педагогічний журнал. – 2005. – № 3. – С. 76–78.
26. Донцов А. Програма факультативного курсу "Саморозвиток особистості" для учнів 6 - 10 класів / А. Донцов // Дефектолог (Шкільний світ). – 2008. – № 5. – С. 33–44.
27. Жукова А. Навчальний курс із психології "Пізнай себе" / А. Жукова // Відкритий урок. – 2006. – № 21/22. – С. 48–59.
28. Інтегровані уроки з елементами психологічних понять // Психологічна газета. – 2007. – № 11. – С. 2–31.
29. Інтегровані уроки із психологом у початковій школі / уклад. Л. В. Турищева, –Х. : Вид. група "Основа", 2011. – 127 с.
30. Канищева Л. О. Психологія на уроках біології / Л. О. Канищева, Л. В. Турищева. –Х. : Вид група "Основа"; ПП "Триада +", 2007. – 128 с.
- 31.
32. Карандашев В. Н. Методика преподавания психологии / В. Н. Карандашев. – СПб. : Лидер, 2007. – 250 с.
33. Качур О. Організація науково-дослідницької діяльності учнів : навчальна програма секції "Психологія" Малої академії наук / О. Качур // Психолог (Шкільний світ). – 2008. – № 34. – С. 9–11.
34. Класні години з психологом / уклад О. В. Скворчевська, О. С. Нурєєва. –Х. : Вид. група "Основа", 2008. – 240 с.
35. Кругликов В. Н. Деловые игры и другие методы активизации познавательной деятельности / В. Н. Кругликов, Е. В. Платонов, Ю. А. Шаранов. – СПб. : П–2, 2006. – 189 с.
36. Кузьміна Т. І. Психологія спілкування : навчальна програма курсу за вибором учнів 11 класів / Т. І. Кузьміна // Шкільному психологу. Усе для роботи. – 2009. – № 1. – С. 27–31.
37. Левченко В. Тиждень психології в школі: програма проведення / В. Левченко // Психолог (Шкільний світ). – 2008. – № 7/8. – С. 28–29.
38. Лук'яненко Н. Кроки до самопізнання: програма курсу занять із психології / Н. Лук'яненко // Соціальний педагог. – 2009. – № 9. – С. 28–32.

39. Лызь Н. А. Методика преподавания психологии / Н. А. Лызь. – Ростов н/Д : Феникс, 2009. – 414 с.
40. Максименко С. Д. Матеріали до програми "Психологія. 11 клас. Профільний рівень: / С. Д. Максименко, О. В. Губенко // Практична психологія та соціальна робота. – 2011. – № 11. – С. 31–63.
41. Мальцева. В. Кто я такой: занятия у 3-му класі / В. Мальцева // [Текст] Відкритий урок: Розробки. Технології. Досвід : Освітрянський науково-методичний журнал. – 2006. – № 21/22. – С. 60–66.
42. Мирнінко І. Г. Програма курсу "Основи життєтворчості" для учнів 8–11 класів / І. Г. Мирнінко // Психологічна газета. – 2007. – № 3. – С. 1–28.
43. Мони́на Г. Б. Коммуникативный тренинг (педагоги, психологи, родители) / Г. Б. Мони́на., Е. К. Лютова-Робертс. – СПб. : Издательство "Речь", 2007. – 224 с.
44. Никольская И. М. Уроки психологи в начальной школе / И. М. Никольская, Г. Л. Бардиер. – СПб. : Речь, 2004. – 190 с.
45. Образцова Т. Н. Психологические игры для детей / Т. Н. Образцова. – М. : ИКТЦ Лада. – 2010. – 170 с.
46. Овчиннікова І. Молодший школяр: факультатив із психології / І. Овчиннікова // Психолог (Шкільний світ). – 2006. – № 29. – С. 3–19.
47. Онацький В. Програма курсу "Основи психологічних знань" (для учнів 10–11-х класів загальноосвітніх шкіл із поглибленим вивченням окремих предметів) / В. Онацький // Директор школи. – 2002. – № 44. – С. 10–11.
48. Орлова И. В. Тренинг профессионального самопознания: теория, диагностика и практика педагогической рефлексии / И. В. Орлова. – СПб. : Речь, 2006. – 128 с.
49. Осмоловская И. М. Наглядные методы обучения : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / И. М. Осмоловская. – М. : Академия, 2009. – 192 с.
50. Панок В. Г. Основи практичної психології : Підручник / В. Г. Панок, Т. М. Титаренко, Н. В. Чепелева та ін. – К. : Либідь, 2006. – 536 с.
51. Петрова Є. Дошкільна педагогіка і психологія: програма курсу для учнів 10–11 класів / Є. Петрова // Психолог (Шкільний світ). – 2007. – № 23–24. – С. 33–45.
52. Пінчук О. Тиждень психології в школі / О. Пінчук, О. Буряченко, Н. Кузнецов // Психолог (Шкільний світ). – 2007. – № 13/15. – С. 65–67.
53. Пономаренко Л. П. Відкрити двері школи перед психологією / Л. П. Пономаренко // Завуч. – 2001. – № 36. – С. 6–7.
54. Пономаренко Л. П. Основы психологии для старшеклассников : в 2 ч.: пособ. для педагога / Л. П. Пономаренко. – М. : ВЛАДОС, 2003. – 224 с.
55. Попова М. В. Психология как учебный предмет в школе / М. В. Попова. – М. : ВЛАДОС, 2000. – 288 с.
56. Практикум по психологическим играм с детьми и подростками / под общей ред. М. Р. Битяновой. – СПб. : Питер, 2008. – 304 с.
57. Практическая психология образования / под ред. И. В. Дубровиной. – СПб. : Питер, 2006. – 592 с.

58. Прищеп В. Як стати товариською людиною: курс "Пізнай себе" для учнів 5–6 кл. / В. Прищеп // Психолог (Шкільний світ). – 2006. – № 48. – С. 5–6.
59. Психология : Учебное пособие для начальной школы (под ред. И. В. Дубровиной. – М. : МПСИ, МОДЭК, 2007. – 224 с.
60. Психологічні тренінги в школі / упоряд. Т. Шаповал – К. : Вид. дім "Шкіл. світ" ; Вид. Л. Галіцина, 2006. – 128 с.
61. Репнова Т. Формування психологічної культури дітей на уроці психології / Т. Репнова // Психолог (Шкільний світ). – 2009. – № 37. – С. 3–5.
62. Росюк А. Тиждень психології в школі: сценарій заходу / А. Росюк // Психолог (Шкільний світ). – 2008. – № 7/8. – С. 24–27.
63. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий : в 2 т. / Г. К. Селевко. – М. : НИИ школьных технологий, 2006. – Т. 1. – 816 с. – Т. 2. – 816 с.
64. Сіткар В. І. Психологічний практикум для школярів / В. І. Сіткар // Практична психологія та соціальна робота. – 2006. – № 8. – С. 13–25; № 9. – С. 43–53.
65. Скорикова Л. В. Методичні рекомендації до проведення курсу "Філософія і психологія для дітей у початкових класах" (перший рік навчання) / Л. В. Скорикова // Практична психологія та соціальна робота. – 2006. – № 5. – С. 16–23.
66. Тарасов Л. В. Я – людина. Все залишається людям : Книга-зошит. 4-й клас / Л. В. Тарасов, Т. Б. Тарасова, Є. В. Анохін. – Суми : ВТД "Університетська книга", 2007. – 117 с.
67. Тарасов Л. В. Я – людина. Людина красива : Книга-зошит. 1-й клас. – 2-ге вид., перероб. і допов. / Л. В. Тарасов, Т. Б. Тарасова. – Суми : ВТД "Університетська книга", 2003. – 162 с.
68. Тарасов Л. В. Я – людина. Створи себе. Анатомія та фізіологія : Книга-зошит. 2-й клас / Л. В. Тарасов, Т. Б. Тарасова. – Суми: ВТД "Університетська книга", 2005. – 121 с.
69. Тарасов Л. В. Я – людина. Створи себе. Психологія : Книга-зошит. 3-й клас / Т. Б. Тарасова, Л. В. Тарасов/ – Суми : ВТД "Університетська книга", 2005. – 175 с.
70. Тарасова Т. Б. До проблеми психологічної компетенції майбутніх педагогів / Т. Б. Тарасова, О. М. Ковальчук // проблеми сучасної педагогічної освіти. - Ялта, 2011. – Ч. I. – С. 176-184.
71. Тарасова Т. Б. Психологічна культура школярів та шляхи її формування [Електронний ресурс] / Т. Б. Тарасова // Освіта Сумщини – 2010. – № 4. – Режим доступу : <http://soippo.edu.ua/osvita-sumsthyuny-no4-2010-st-1>
72. Тарасова Т. Б. Психологічна освіта як комплексна науково-теоретична та практична проблема / Т. Б. Тарасова // Теоретичні питання культури, освіти та виховання : зб. наук. праць. Вип. 40 / за заг. ред. М. Б Євтуха ; уклад. О. В. Михайличенко. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2009. – С. 11–15.
73. Тренінги з розвитку комунікативності вчителів / уклад. А. Г. Дербеньова, А. В. Кунцевська. – Х. : Вид група "Основа", 2010. – 191 с.

74. Турищева Л. В. Психологічні тренінги для школярів / Л. В. Турищева – Х. : Вид. група "Основа", 2009. – 124 с.
75. Турищева Л. В. Тиждень психології в школі / Л. В. Турищева. – Х. : Вид. група "Основа", 2011. – 208 с.
76. Турнер Д. Ролевые игры. Практическое руководство / Д. Турнер. –СПб. : Питер, 2002. – 352 с.
77. Хафізова О. Ми – за життя! Тиждень психології у школі / О. Хафізова // Психолог. Шкільний світ : Всеукраїнська газета. – 2009. – № 34. – С. 15–18.
78. Хухлаева О. В. Практические материалы для работы с детьми 3–9 лет. Психологические игры, упражнения, сказки / О. В. Хухлаева. – М. : Генезис, 2005. – 176 с.
79. Хухлаева О. В. Тропинка к своему Я. Уроки психологии в школе / О. В. Хухлаева. – М. : Генезис, 2001. – 280 с.
80. Щоб діти вирости здоровими та щасливими: методичні розробки уроків психології // Психолог. – 2006. – № 23/24. – С. 3–115.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Нормативні документи МОН України
2. Підручники з психології для середньої та вищої школі
3. Практикуми з психології
4. Словники та енциклопедії з психології
5. Предметна наочність – муляжі будови НС, предмети побуту
6. Зображувальна наочність – схеми та таблиці
7. Аудіо наочність
8. Відео наочність
9. Фрагменти навчальних занять в середній та вищій школі
10. Мультимедійні презентації
11. Сценарії ділових та рольових ігор
12. Роздатковий матеріал з психодіагностичних методик
13. Тестові завдання для комп'ютерного контролю